

Regulamentele Organice

1. Definiții

Protectorat = regim de guvernare care exprimă, de fapt, o stare de dependență a unui stat față de altul. Cel ce „*protejează*” își asumă politica externă a statului protejat, dar îi lasă celui din urmă unele aparențe de independență în planul politicii interne - administrația, finanțele, poliția.

Spătar = dregătorie, demnitate militară, specifică Evului Mediu, principala atribuție fiind conducerea armatei. Începând cu secolul al XIX-lea funcția a desemnat șeful poliției.

Hatman = dregătorie, demnitate militară, specifică Evului Mediu, principala atribuție fiind conducerea armatei.

2. Contextul internațional

- 7 octombrie 1826 - semnarea Convenției de la Akkerman (Cetatea Albă), între Imperiul Rus și Imperiul Otoman: domnitorii Moldovei și Țării Românești ar fi trebuit fie aleși de „*Sfatul boieresc*” din fiecare Principat pentru un mandat de șapte ani și să fie confirmați de cele două puteri semnatare; armata otomană să se retragă din Principatele Române și să cedeze autorităților din Țara Românească controlul asupra porturilor dunărene Turnu, Giurgiu și Brăila;

- 1828-1829 - declanșarea unui nou război ruso-turc, ca urmare a respingerii convenției de către sultanul Mahmud al II-lea (1808-1839) ⇒ 1828-1834 - victoria Imperiului Rus și ocupația Principatelor Române.

3. Principatele Române și *protectoratul rusesc*

- 14 septembrie 1829 - semnarea Tratatului de pace de la Adrianopol: Imperiul Rus a devenit puterea protectoare a Principatelor Române, fiind limitată suzeranitatea otomană, manifestată doar prin plata tributului și confirmarea domnilor;

- 1828-1829 - împăratul Nicolae I (1825-1855) l-a numit guvernator al Principatelor Române pe Feodor Pahlen, acesta fiind primul dintr-o succesiune de trei „*președinți plenipotențitari ai Divanelor din Moldova și Valahia*”, și supervisor oficial al celor două comisii însărcinate cu redactarea „*Legilor*”, având drept secretari pe Barbu Dimitrie Știrbei în Țara Românească și pe Gheorghe Asachi în Moldova;

- 2 februarie-12 noiembrie 1829 - Piotr Jeltuhin a devenit al doilea guvernator al Principatelor Române: și-a folosit poziția pentru a manipula procedurile comisiei, a numit membri proruși și a redus la tăcere opoziția, exilând toți boierii antirusi din spațiul românesc;

- 12 noiembrie 1829-1 aprilie 1834 - a fost numit guvernator al Principatelor Române generalul rus Pavel Dmitrievici Kiseleff: a modernizat orașele București, Giurgiu și Brăila, a organizat sistemul sanitar (a pus capăt epidemiilor de ciumă și holeră prin impunerea carantinei și importul de grâu din Odessa), a asigurat pe toată lumea că nu vor mai exista măsuri de represiune împotriva opoziției rusești și a implementat Regulamentele Organice (redactate de două comisii boierești din Țara Românească și Moldova).

4. Regulamentele Organice

- 13 iulie 1831 și 13 ianuarie 1832 - adoptarea Regulamentelor Organice în două versiuni similare (diferențele au fost legate doar de buget și restricțiile privind forțele militare) în Țara Românească și în Moldova, aceste legi putând fi considerate primele Constituții românești (s-au menținut până în anul 1858);

- principalele prevederi ale Regulamentelor Organice au fost următoarele:

I. Regulamentele Organice s-au bazat pe principiul democratic, modern, al separației puterilor în

stat:

a. Puterea executivă: a fost reprezentată de un domn ales pe viață de Adunarea Obștească, autoritatea lui fiind depășită doar de cea a consulului rus. Sub domn a fost creat un sfat format din boieri numiți de acesta, care i-au raportat periodic despre situația țării. Domnul nu a putut fi contestat de nici unul dintre miniștrii săi, el putându-i demite în orice moment, iar actele emise au fost puse în aplicare odată ce semnătura domnului a fost pusă pe acestea.

b. Puterea legislativă: a fost concentrată în mâinile Adunărilor Obștești, care au fost formate din membri ai boierimii mari, mici și mijlocii, dar și ai clerului. Domnul a putut cere dizolvarea acestei adunări, dar numai cu acordul Imperiului Otoman și al Imperiului Rus. Totodată, reprezentanții Adunării au putut să se opună inițiativelor legislative ale domnului și să trimită plângeri celor două mari puteri legate de eventualele sale transgresii.

c. Puterea judecătorească: a aparținut instanțelor de judecată județene, de apel de la Iași, București și Înalțului Divan.

II. Administrația: s-a dorit a fi îmbunătățită, de aceea s-a stabilit condiția juridică a funcționarilor publici, aceștia au devenit salariați ai statului cu retribuție fixă, interzicându-se venitul din slujbe, care a alimentat corupția și venalitatea.

III. Armata: a fost organizată pe baze naționale, constituindu-se astfel Oștirea pământeană, alcătuită din unități permanente de infanterie, cavalerie, artilerie și grăniceri, durata serviciului militar fiind stabilită la 6 ani.

IV. Milițiile teritoriale: au fost create pentru păstrarea ordinii publice, iar comanda supremă a aparținut domnului, care a exercitat-o cu ajutorul marelui **spătar** sau marelui **hatman**.

V. Sistemul fiscal: a devenit mai simplu și mai eficient și s-a introdus bugetul anual, bazat pe estimarea veniturilor și a cheltuielilor, elaborat de Executiv și aprobat de Adunarea Obștească. Numeroase dări (taxe) indirecte au fost desființate și înlocuite cu o taxă unică pe cap de familie, capitația, și cu patenta pentru negustori, industriași și meseriași (clerul și boierii au continuat să fie scutiți de plata dărilor). S-au menținut obligațiile țăranilor față de stat și boieri.

VI. Biserica: a fost accelerată subordonarea Bisericii Ortodoxe față de stat, domnitorul fiind cel care a confirmat alegerea mitropoliților, episcopilor, preoților și egumenilor, iar participarea înalților ierarhi la treburile obștești s-a redus drastic, odată cu desființarea Divanului domnesc.

VII. Școala: Regulamentele Organice au organizat învățământul în limba română, aceasta devenind limbă națională.

- 1834 - în pofida condițiilor redactate în actele fondatoare, Imperiul Rus și Imperiul Otoman au căzut de acord să numească primii doi domnitori (și nu să organizeze alegeri, așa cum s-a stabilit în prealabil), în felul acesta cele două puteri au sperat că viitorii domni vor implementa reformele într-un ritm moderat și că vor câștiga loialitatea acestora împotriva opoziției boierilor conservatori: Alexandru al II-lea Ghica (1834-1842) în Țara Românească și Mihail Sturdza (1834-1849) în Moldova (domniile regulamentare).

5. Urmări

- 1831/1832-1858 - conservatoare în esență, documentele impuse de Imperiul Rus au demarat o perioadă de reforme și au pus baza occidentalizării societății românești, oferind Principatelor Române primul sistem comun de guvernare („*actul de naștere a parlamentarismului*”);

- Regulamentele Organice au consacrat pentru locuitorii Țării Românești și ai Moldovei un regim unitar, iar posibilitatea liberei circulații și dreptul de a dobândi imobile în oricare din cele două țări a instituit, în fapt, cetățenia unică moldo-munteană ⇒ pregătirea unificării politice a Principatelor Române;

- 1838 - în Țara Românească, boierii s-au organizat într-o mișcare de contestare a regimului regulamentar, „*partida națională*”, condusă de Ion Câmpineanu: în *Act de unire și independență* și *Osăbitul act de numire a suveranului românilor* au solicitat înlăturarea suzeranității otomane și a protectoratului rusesc, unirea Principatelor Române într-un stat independent și monarhie ereditară.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=Y0aVUTWGkS0>

<https://www.youtube.com/watch?v=7uGAQzKZ-D4>

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Niculae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
11. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
12. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
13. Hitchins, Keith, *Românii: 1774-1866*, Editura Humanitas, București, 2018.
14. Isar, Nicolae, *Istoria modernă a românilor: 1774/1784-1918*, Editura Universitară, București, 2006.
15. Damean, Sorin Liviu, Oncescu, Iulian, *O istorie a românilor de la Tudor Vladimirescu la Marea Unire (1821-1918)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2015.